

ПЕРСПЕКТИВНІ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ З ПОЗИЦІЙ ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ

© Довбенко В.І., 2011

Сучасна інноваційна стратегія у країнах ЄС базується на політиці формування інноваційних кластерів. Мережеві структури дають змогу налагодити ефективні зворотні зв'язки зацікавлених сторін і на даній основі домогтися прояву ефекту синергії.

Державна стратегія регіонального розвитку до 2015 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2006р. №1001, передбачає активне включення нашої держави у процеси європейської інтеграції та світові соціально-економічні процеси на основі нових підходів до використання економічного, людського та природно-ресурсного потенціалу регіонів, які повинні забезпечити якісно новий рівень ефективності та конкурентоспроможності економіки і життя населення. Відповідно до стратегічних пріоритетів та Державної програми економічного та соціального розвитку України розробляються щорічні програми економічного і соціального розвитку регіонів.

Проаналізуємо основні цілі розвитку регіонів відповідно до програмних засад у 2009 р. на прикладі Західного регіону, а саме Львівської, Тернопільської та Хмельницької областей.

Основна мета розвитку Львівщини у 2009 році представлена у вигляді забезпечення умов для розвитку і реалізації людського потенціалу та гідного життя за рахунок здійснення заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності та інвестиційно-інноваційної активності області, створення нових робочих місць та нарощування виробничого потенціалу на сучасній високотехнологічній основі. Пріоритетні завдання у вигляді розвитку базових галузей промислового комплексу та підприємницької діяльності на 2009 рік визначені відповідно до положень Державної стратегії регіонального розвитку, Стратегії розвитку Львівщини до 2015 року, проекту Угоди щодо регіонального розвитку між урядом та Львівською обласною радою, а також з урахуванням цільових програм, які реалізуються в області. З метою реалізації завдань розвитку передбачено впровадження нових технологій, сучасного устаткування, максимальне використання виробничих потужностей, створення та функціонування кластерних систем, активізацію залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій.

Основною ціллю розвитку Тернопільської області у 2009 році було визначено закріплення економічного зростання шляхом залучення додаткових інвестиційних ресурсів, впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій, систем управління якістю; розвиток виробничої, соціальної та туристично-рекреаційної інфраструктури; створення умов для сталого розвитку людських ресурсів на базі функціонування ефективної системи соціальних послуг, справедливої оплати праці, забезпечення стимулів до збільшення індивідуальних доходів громадян з метою підвищення добробуту населення. Для досягнення поставлених цілей передбачено збільшити обсяги інвестицій у пріоритетні галузі економіки, впровадити ресурсо- та енергоощадні технології і системи управління якістю, розвинути виробничу, соціальну та туристично-рекреаційну інфраструктуру, створити умови для сталого розвитку людських ресурсів.

Основною метою розвитку Хмельниччини у 2009 році мало стати здійснення комплексної модернізації підприємств, утвердження принципів та механізмів структурно-інноваційної моделі соціально-орієнтованої економіки, розвиток сфери соціальних послуг, як запоруки покращення якості життя населення в умовах членства України в СОТ. В якості пріоритетних завдань на шляху досягнення даних цілей передбачалося залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, формування цілісної системи фінансово-кредитного забезпечення аграрного сектору, створення нових робочих місць, сталого розвитку виробничого потенціалу на сучасній високотехнологічній основі, зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання, підвищення якості суспільних послуг.

Проголошені цілі розвитку названих регіонів у 2009 р. є недостатньо конкретними, що не дає змоги слідкувати за реальним рівнем їх досягнення. Так, Хмельницька область, яка є першопрохідцем у впровадженні кластерних систем на Україні, не відзначила їх ролі у подальшому соціально-економічному розвитку регіону. Львівщина, хоча і проголосила актуальність створення кластерів на своїй території, проте у програмних документах не конкретизувала сфери та основні завдання їх діяльності. З даних сайту Тернопільської області немає змоги виявити потенціал та перспективи розвитку кластерів, а отже й їх ролі у становленні нових, відповідаючих вимогам сьогодення соціально-економічних відносин, що мають будуватися на інноваційній основі.

Домогтися інноваційного прориву можливо тільки за умов формування відповідного інвестиційного клімату, підвищення рівня привабливості вкладень у розвиток економіки, налагодження ефективних господарських зв'язків з потенційними партнерами, знаходження свого місця у глобальній економіці і забезпечення гармонійного поєднання інтересів сторін на основі взаємної довіри з допомогою формування кластерних структур. Для виконання даних завдань важливо здійснити інвентаризацію існуючого потенціалу, розробити стратегічні програми за пріоритетними напрямками, забезпечити радикальне оновлення знань про нові можливості розвитку, провести структурну перебудову економіки, створити механізми формування сучасних організаційних структур управління, розподілу та перерозподілу національного багатства на користь людини за рахунок підтримки сфери освіти, науки, медицини та охорони здоров'я на базі бережливого ставлення до довкілля.

Процес реформування сфери науки та освіти мав би відштовхуватися від наявності всесвітньо визнаних наукових шкіл та напрямків досліджень. У процесі виявлення можливостей інноваційного розвитку необхідно навчитися віднаходити як перспективні ідеї, так і науково-технічні розробки різного ступеня готовності. Для цього важливо інтенсифікувати контакти на різних рівнях, включаючи особистісний, з метою обміну думками та досвідом у ході дискусій про проблеми розвитку конкретних напрямків науки, техніки, виробництва і суспільного життя у засобах масової інформації та у ході проведення конференцій, круглих столів, форумів, ярмарків та виставок. Неоціненні послуги у вирішенні завдань ефективної переорієнтації економіки надає мережа Інтернет та програмні продукти, які створюють умови для віртуального спілкування зацікавлених сторін. Це забезпечує можливості для достатньо ґрунтовного обговорення кола необхідних питань вже на попередніх етапах, з тим, щоби у ході проведення відповідного заходу чи ділової зустрічі присвятити час вирішенню конкретних завдань.

Інноваційний розвиток економіки України потребує необхідних обсягів фінансування фундаментальних, прикладних науково-дослідних робіт та інших складових науково-технічного циклу. Частка витрат на фінансування науково-дослідних робіт повинна зрости у декілька разів, а в ідеалі – до 3-4% від валового внутрішнього продукту країни. Головним завданням інноваційної політики є забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів. Умовою інноваційного розвитку економіки є створення умов для реального впливу освіти й науки на всі сфери суспільного життя, що би мало відобразитися у процесі формування оптимальних пропорцій між окремими стадіями та складовими науково-технічного циклу.

У процесах економічного розвитку регіонів неоціненною є роль інноваційних кластерів. Дана роль полягає у формуванні сприятливого середовища для успішної реалізації інноваційних проектів з метою підвищення конкурентоспроможності як регіону, так і національної економіки. У кластерах діє механізм ефективного примноження потенціалу розвитку за рахунок заохочення співпраці та місцевих ініціатив. Практика створення кластерних мереж свідчить про покращення при цьому фінансового забезпечення (а отже, й вибору кращих інструментів фінансування), формування належної інфраструктури та підвищення рівня інвестиційної привабливості регіону. У результаті з'являються можливості для підвищення якості життя людини, що сприяє у свою чергу підвищенню продуктивності праці в економіці та соціальній сфері.